

Vzdělávací LISTY

04 | PROSINEC

PRAPORY – SKVOSTY

ČESKÉ OBCE SOKOLSKÉ

3–6

MÁNESŮV PRAPOR**Mánesův prapor
pro Sokol Pražský**

7–9

PREZIDENTI SOKOLU**Prapor T. G. M.
a prapor dr. Edvarda
Beneše**

10–11

ŽENSKÝ ODBOR**Ženský odbor a druhý
prapor Sokola
Pražského**

12

ŽÁKOVSKÝ PRAPOR**Prapor věnovaný
legionáři**

13

UNIKÁTNÍ PRAPOR**Jedinečný prapor
zbraslavské sokolské
jednoty**

14

PŘÍBRAMSKÉ PRAPORY**Nejstarší příbramské
sokolské prapory**

15

VYPRÁVĚLO SE**Vyprávělo se po
druhé světové válce****Vážení čtenáři,**

Česká obec sokolská věnovala v poslední době velkou pozornost připomínce významných událostí z historie našeho spolku, které jsou úzce spjaty s historií naší republiky, jejíž významné jubileum, sté výročí založení Československa, si společně s celou naší společností připomeneme příští rok. Proto byla řada vydání Vzdělavatelských listů v minulém a letošním roce věnována událostem v životě sokolské obce, které měly výrazný podíl na vzniku naší samostatnosti a bojům za její zachování za široké účasti našich členů. Nedílnou součástí naší historie pak jsou i sokolské symboly, jejichž osudy úzce s historií Sokola souvisí, a starost o jejich zachování byla vždy jednou z povinností našich členů. A na jedno z prvořadých míst mezi sokolskými symboly je nutné zařadit i sokolské prapory.

Předkládané vydání Vzdělavatelských listů se proto snaží přiblížit sokolské veřejnosti některé z praporů, které patří mezi nejvýznamnější připomínky naší historie a jsou spjaty s významnými osobnostmi naší minulosti. Především jde o Mánesův prapor Sokolu Pražskému, který připomíná historické okamžiky založení Sokola v roce 1862 a díky Josefu Mánesovi patří i mezi známá umělecká díla. Je naděje, že po delší době bude umožněno tento prapor ukázat veřejnosti a současně trvale v prostorách Tyršova domu umístit i nově pořízenou jeho kopii. Z dalších praporů připomenutých v předkládaném vydání listů pak je možné zmínit prapory věnované T. G. Masarykem a E. Benešem, jejichž kopie jsou vždy součástí slavnostních a pietních akcí pořádaných ústředím ČOS. Ze stovek dalších sokolských praporů, které připomínají často pohnutou historii tělocvičných jednot a žup, je zmíněn například unikátní prapor zbraslavské jednoty. Velké úsilí a obětavost našich členů, jež bylo nutno prokázat pro zachování těchto sokolských symbolů pro další generace, pak zachycuje příspěvek o zachráněných sokolských praporech.

Vzdělavatelé v poslední době věnují ve spolupráci s jednotami a župami velkou pozornost i záchraně jejich často již poškozených praporů, a to především poskytováním příspěvků na jejich renovaci nebo hledáním možnosti financování jejich oprav z grantů ministerstva kultury. Za velmi důležitou složku společenské činnosti vzdělavatelé považují také otázky správného používání praporů při jejich prezentaci na sokolských a veřejných akcích. Zde je nutné zmínit značný přínos výcviku našich členů, který díky vstřícnému přístupu velitelství Hradní stráže absolvovalo více než sto zástupců tělocvičných jednot z celé republiky i zahraničí. Věříme, že se výsledky vzdělavatelské činnosti v této oblasti včetně připravované Příručky krojovaného sokola projeví příznivě již příští rok při připomenutí výročí založení republiky a především při sletových dnech.

Zdeněk Mička, vzdělavatel ČOS

Časopis SOKOL – Vzdělavatelské listy – samostatná speciální příloha časopisu SOKOL, vydává Česká obec sokolská
Adresa redakce: ČOS, tiskové oddělení, Újezd 450/40, 118 01 Praha 1, tel. 257 007 332, e-mail: zkubin@sokol.eu
Redakce: Zdeněk Kubín, Kateřina Pohlová | Tisk: Tiskárna Macík Sedlčany | Informace o časopisu podává a objednávky vyřizuje redakce. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Za věcný obsah článků odpovídají autoři. Redakce si vyhrazuje právo příspěvky upravovat, krátit nebo komentovat | MK ČR E 17339, ISSN 0489-6718

Mánesův prapor pro Sokol Pražský

*Výřez z obrazu k odevzdání praporu ženami
s K. Světlou v popředí od J. Kočího*

Šedesátá léta devatenáctého století se nesla v duchu nového zápalu pro věc národní. Významně tomu napomohl Franz Josef I. svým říjnovým diplomem z 20. 10. 1860, ve kterém se zavazuje k uspořádání vnitřních státoprávních poměrů v monarchii. O rok později se v Praze obnovuje zemský sněm. Toho roku – 1861 – také vzniká pěvecký spolek Hlahol. V únoru 1862 tělovýchovná jednota Sokol a v březnu 1862 Umělecká beseda. Všechny tyto spolky bojovaly za společnou národní myšlenku a všechny tři také spojovalo jedno jméno – Josef Mánes.

Prapor

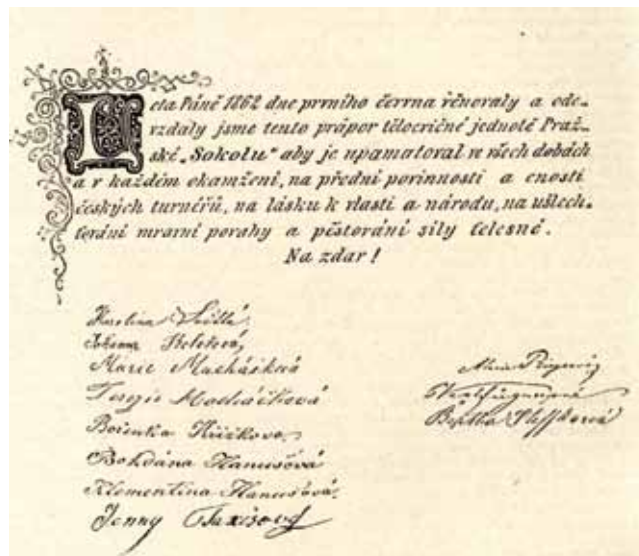
16. února 1862 proběhla ustavující valná hromada tělocvičné jednoty Sokol, kde bylo rozhodnuto opatřit prapor, který bude spolek reprezentovat. Měl také odpovídat slovům br. Miroslava Tyrše: „Rychle, lehce, junácky stoupá Sokol vpřed, lehký, švarný, v postupu ničím nevadící musí též prapor jeho být.“ Za účelem pořízení důstojného sokolského praporu se scházely významné ženy z kruhu pražských dam, patřily sem i Kateřina Fügnerová či Marie Riegrová. Tyto dámy se staly jedněmi z prvních zákaznic Josefa Mánesa v době, kdy nové české spolky začínají pořizovat své prapory. Navíc, s Mánesem byl patrně od založení Sokola v častém kontaktu sám Jindřich Fügner. Aby také ne, vždyť Mánes byl už význačným umělcem a nadšeným vlastencem, byl zakládajícím členem Umělecké besedy a ne jeden spolek (Hlahol, Ratibor v Hořicích, Záboj v Rokycanech a další) se honosil praporem právě od něho. S Fügnerem patrně Mánes konzultoval práce na sokolském praporu. Fügner si například přál, aby velké hedvábné plochy, na kterých Mánes pracoval, byly ryze českým výrobkem.

S pracemi začíná Mánes na jaře 1862. Tyto práce trvaly přes čtyři měsíce. Mánes prý dokonce dodělával drobné detaily dopoledne před samým odevzdáním. Tak tedy vznikl Mánesův prapor malovaný olejem na hedvábí mající na lícové straně šedobílého sokola s rozepjatými křídly obklopeného modrou našarosenou stužkou. Na nejširším místě, nad křídly sokola, je nápis TUŽME SE. Rubová strana je rozdělena na třetiny. Ve střední části je červenohnědě vyveden nápis SOKOL a v obou dalších částech jsou bílo-červenomodré ornamentální kvítky. Celá rubová strana je olemována zvlněným rudým okrajem. Mánes navrhl i kovový hrot praporu (tuleji zdobenou dvěma kroucenými prstenci, mezi prstenci je ve dvou souběžných řadách zhotoven reliéfní

srdcovitý ornament, na tuleji je dále plastický sokol stojící na štítu s emblémem znaku Sokola) a žerď, ke které je prapor připevněn 12 stříbrnými hřebíky (s hesly Lásky k vlasti, Svoboda, Lidskost, Bratrství, Svornost, Ráznost, Neohroženost, Vytrvalost, Střídmost, Spravedlnost, Jarost, Čest a sláva). Součástí praporu jsou dvě stuhy z červeného a bílého hedvábí se stříbrně vyšitým sokolským znakem, rostlinnými ornamentálními motivy a hustými stříbrnými trásněmi.

Slavnost svěcení praporu

K slavnostnímu předání praporu pražskými dámmi, které prapor Sokolu věnovaly, došlo v neděli 1. června 1862 v sále Apolla v Ječné ulici, kde tehdy sokolové cvičivali. Sokolovna Sokola Pražského byla vystavěna až o rok později. Od roku 1945 v č. p. 27 v Ječné ulici sídlí gymnázium, střední odborná škola, základní škola a mateřská škola pro sluchově postižené.

Věnovací listina vložená do žerdi Mánesova praporu

Stuhy k praporu

Slavnost byla zahájena bratrem starostou Jindřichem Fügnerem a vystoupením pěveckého spolku Hlahol. Poté již následovalo slavnostní předání Mánesova praporu do rukou členů Sokola Pražského. Těto role se ujala významná česká spisovatelka, vlastenka, sokolka a zároveň matka nového praporu Karolina Světlá. S touto čestnou funkcí, spočívající například v dohlázení na průběh vyšivacích prací či organizování sbírek pro pořízení praporu, se můžeme setkat i dnes. Karolina Světlá přednesla k přítomným národně laděnou řeč a přibila první hřebík do žerďe praporu, následována kmotrami praporu: kněžnou Thurn-Taxisovou, Marií Riegrovou, Kateřinou Fügnerovou, Bertou Štefkovou, Johanou Kolářovou, Boženu Křížkovou, Marií a Terezií Macháčkovou z Králova Dvora a Bohdankou a Kleměnou Hanušovou. Poslední hřebík přibila opět Karolina Světlá. Po zatlučení všech hřebů mohl být prapor předán čtyřem praporečnickům Sokola Pražského. Do svých rukou ho za všechny převzal br. Doležal. Do žerdi praporu byla uložena věnovací listina, podepsaná všemi dámami, které prapor darovaly.

Po ukončení slavnostního aktu předání praporu následovalo všeobecné cvičení. Nešlo však o ledajaké vystoupení. Sokolové tehdy v sále Apolla poprvé veřejně cvičili, co víc, poprvé zde při tomto cvičení zazněly české povely. Celou slavnost zakončil svým projevem jednatel spolku br. Edvard Grégr.

Odpoledne se členové Sokola Pražského vydali na výlet do Krče. Nešlo ale o obyčejnou procházku, tou ostatně sokolské výlety nikdy nebyly. Na ulicích mávaly sokolskému průvodu davy lidí, při průchodu Nuslemi hráli hudebníci národní pochod. V Krči byli sokolové halasně vítáni. Nový sokolský prapor byl nesen v čele průvodu. O průběhu sokolského výletu do Krče napsal dokonce Jan Neruda fejton.

Mánesův prapor byl dokončen těsně před slavnostním svěcením. Proto barva na něm nebyla při odpoledním výletu ještě zcela zaslá a začala se odlupovat. Josef Mánes tak už koncem června 1862 provedl první opravu nového sokolského praporu.

Nahoře kopie Mánesova praporu z roku 1887, dole zadní část originálu a hlavice

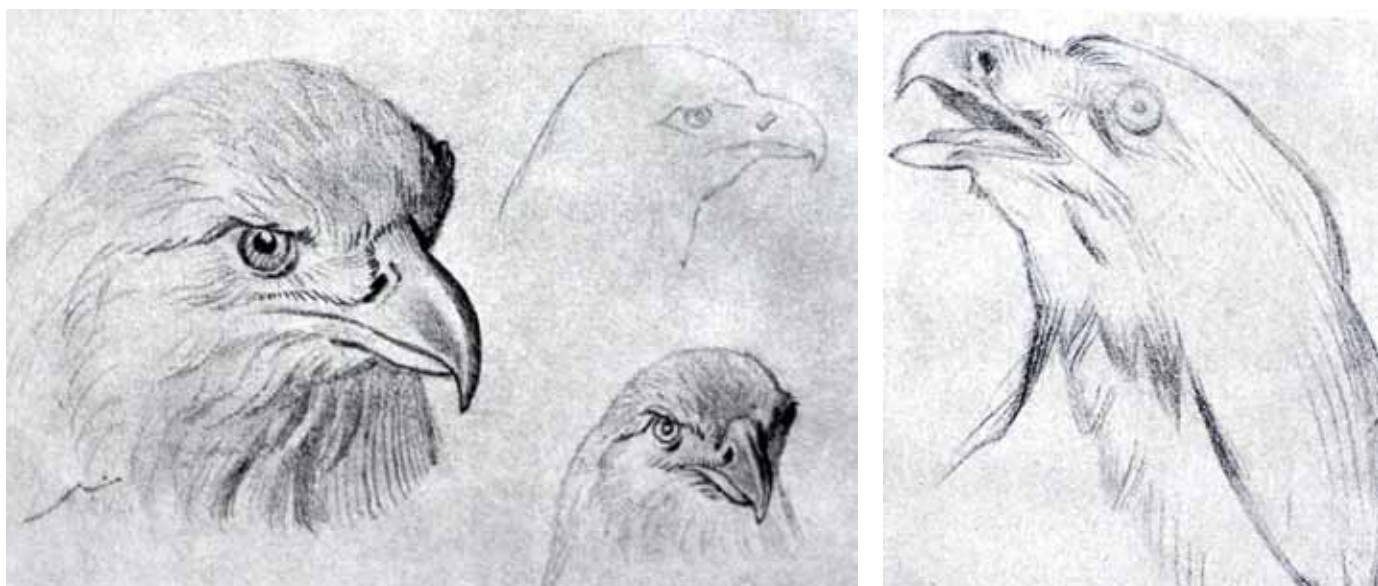
Další osudy praporu

Mánesův prapor se stal součástí každého výletu a veřejného vystoupení Sokola Pražského při jakémkoli počasí. Praporu toto zacházení nesvědčilo, barvy se začaly znovu odlupovat, látka se třepila a prapor chátral. K další opravě přistoupil Mánes roku 1864.

Na začátku 80. let 19. století, ve snaze zachránit drobné Mánesovy práce, vyzvala Umělecká beseda spolky vlastníci Mánesem malované prapory, aby je nadále nepoužívaly a řádně je uložily. Sokol Pražský však svůj prapor patrně používal dál. V roce 1886 už byl zřejmě, jak dokládá zpráva z výborové komise z 15. ledna toho roku, ve velice špatném stavu.

V roce 1889 byla k 25. výročí vzniku spolku pořízena kopie Mánesova praporu (tentokrát se jednalo o vyšivku na hedvábí). Původní prapor se sokolové pokusili zrestaurovat, tento krok ale nebyl šťastný a prapor byl v jeho důsledku ještě více poškozen. Prapor se přestal používat a byl uložen do sbírek jednoty.

K opravě již téměř rozpadlého praporu dochází až v roce 1912. Cvičící členové jednoty dali prapor restaurovat firmou J. Spott v Praze. Náklady se vyšplhaly na 10 000 korun. Prapor byl rozšit na dvě poloviny, složen z jednotlivých proužků a nití, následně byl napnut na nové hedvábí. Každá část byla zvlášť zarámována a zasklena. Rámy pro Mánesův prapor

Mánesovy studie k praporu

navrhl architekt Josef Fanta, jeden z nejvýznamnějších představitelů secesní architektury u nás. Obě části praporu byly posléze umístěny v Scheinerově síni v sokolovně Sokola Pražského.

Během obou válek byl ukryt, během fašistické okupace byl uschován v uměleckých sbírkách Národního muzea, poté byl vyndán z rámu a převezen do Lán, kde přečkal zbytek války. V roce 1945 byl převezen zpět do Sokola Pražského. O 24 let později, roku 1969, byl již jako sbírkový předmět Muzea

tělesné výchovy a sportu převezen do depozitáře v Zaječově. Zde byl uložen až do roku 1990. Veřejnost ho po dlouhých letech mohla poprvé spatřit 3. července 1990. Tehdy se stal součástí nové expozice Muzea tělesné výchovy a sportu v Praze v Tyršově domě. Po zrušení muzea byl spolu s ostatními sokolskými předměty předán Národnímu muzeu, v jehož sbírkách je dodnes – originál i vyšívaná kopie jsou uloženy v depozitáři v Terezíně.

Sokol Pražský si nechal zhotovit ještě jednu kopii Mánesova praporu. Tu

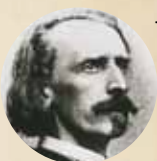
užívá dodnes při různých slavnostních příležitostech.

Byl Mánesův prapor první?

Historické záznamy dokládají, že ještě před vznikem Mánesova praporu spolek provizorně užíval jiný prapor. Jednalo se o červený list s heslem TUŽME SE a bílým lemem vlající na žerdi, která měla být taktéž červenobílá. Tento prapor byl zřejmě později užíván společně s Mánesovým.

Anna Jagošová, T. J. Sokol Vršovice

Kdo to byl Josef Mánes

Josef Mánes (1820–1871) byl malířem, grafikem a ilustrátorem období romantismu a raného realismu. Narodil se v Praze, kde také studoval uměleckou akademii. Poté odešel na studia do Mnichova. Po návratu odešel na Moravu, kde vedle tvorby pro hraběte Silvu-Taroucca maloval motivy z lidového života (portréty krojovaných postav) a novorokokové obrázky. V mládí byl bohémem a obrozenec. Národní smýšlení mu zůstalo i později – byl jedním ze zakladatelů Umělecké besedy, tvořil prapory pro spolky, mezi jeho díla je množství národních motivů. Velmi brzy u něho však propukla duševní choroba, a tak tvořil čím dál méně. Byl otcem nemanželské dcery Josefíny. Zemřel v rodném domě, kde celý život žil se svou sestrou. Mezi jeho nejvýznamnější díla patří 12 medailonů na staroměstském orloji zobrazující alegorii 12 měsíců, ilustrace Rukopisu královédvorského nebo obrazy Petrarka se loučí s Laurou, Červené parapíčko nebo Josefina. Je slavný svou figurální tvorbou (studie tužkou nebo olej na plátně) a krajinomalbou (nejčastěji olej na plátně).

Kdo to byla Karolina Světlá

Karolina Světlá (1830–1899) byla spisovatelkou generace májovců a zakladatelka žánru vesnický román. V mládí se jí dostalo kvalitního vzdělání, hovořila německy, česky a francouzsky, přátelila se s Boženou Němcovou a Janem Nerudou, což ji výrazně ovlivnilo. Po svatbě s vlastencem Petrem Mužákem se začala věnovat národní otázce a emancipaci žen. Založila Ženský výrobní spolek, byla také zakládající členkou Amerického klubu dam. Její neplodnější literární období se pojí s pobytem v Podještědí (rodiště jejího manžela), kam je situována velká část jejích románů. Její dílo ovlivnila tvorba George Sandové a také smrt jediné dcery Boženky. Posledních dvacet let svého života trpěla oční vadou, a tak svá díla diktovala. Mezi její nejvýznamnější díla patří realistické romány Černý Petříček, Kříž u potoka, Vesnický román nebo Frantina. Hlavními postavami většiny děl jsou venkovské ženy se složitým životním osudem. Světlá často upozorňuje na problém špatného postavení neprovdaných žen.

Prezidenti Sokolu

– prapor T. G. M. a prapor dr. Edvarda Beneše

Ve sbírkách Národního muzea nalezneme dva prapory, které byly sokolstvu věnovány jako dary od mužů nejvýše ve státě postavených, totiž od dvou prvních československých prezidentů Tomáše Garrigua Masaryka a Edvarda Beneše. Během druhé světové války byly oba prapory naštěstí dobře uschovány – bratr František Straka je zazdil u sebe doma v Dobříčovicích. Zde čekaly, až budou moci být bezpečně vyzvednuty. Stalo se tak 25. srpna 1945. Česká obec sokolská má kopie těchto praporů a používá je při slavnostních sokolských událostech.

Sokolstvu T. G. Masaryk

Tomáš Garrigue Masaryk vstoupil do Sokola v roce 1882 a jeho členem zůstal až do své smrti. Velmi dobře si uvědomoval význam sokolů při vzniku legií a při utváření samostatného Československa. Byli to také sokolové, kteří jako první střežili hlavu státu na Pražském hradě. Masaryk rád a často sokoloval, jak s oblibou říkal, podporoval sokolské myšlenky a ideály. Často se účastnil sokolských akcí i všesokolských sletů.

Setkání na Hradě

Právě v rámci VIII. sletu věnoval pan prezident sokolstvu čestný prapor. Slavnostní předání se odehrálo 5. července 1926 na Pražském hradě. Toto významné setkání připadlo na pondělí. Ve Španělském sále se sešli zástupci sokolských žup, členové předsednictva ČOS i zástupci zahraničních sokolských delegací, například jihoslovanské, americké, francouzské a dalších, aby vzdali hold prezidentu Osvoboditeli. Poté, co se prezident Masaryk přidal ke svým hostům,

přednesl jim své upřímné poselství, ve kterém znovu neopomenul připomenout důležitost sokolské myšlenky. Do rukou starosty ČOS Josefa Scheinera svěřil dar, který se rozhodl sokolstvu věnovat. Byl to čestný prapor. Bratr starosta ho odevzdal do rukou přítomných praporečnicků, bratrů Pecháčka a Tůmy. Ti hrdě prapor vztýčili a čestná sokolská stráž u něj zaujala svá místa. Josef Scheiner panu prezidentovi poděkoval a dodal: „Pokud tento prapor bude vláti nad hlavami našimi, bude nám nejenom důkazem tvé přízně a lásky k nám, ale bude nám

Lícová a rubová strana praporu věnovaného T. G. Masarykem

Lícová a rubová strana praporu věnovaného Edvardem Benešem

i všem, kteří přijdou po nás, pobídkou, aby veškeré naše jednání řídilo se vždy zásadami sokolskými. A jsem jist, že nebude žádné poskrvny nikdy, která by praporu tomu byla pohanou.“ T. G. Masaryk odpověděl: „Děkuji ti, bratře, za tvá slova. Naši mně řekli, že je to nejpěknější prapor, který máme v Praze. Nevím, zdali je to pravda, ale ve vašich rukou bude jistě praporem nejkrásnějším!“ Ze Španělského sálu se hosté přemístili na první nádvoří Pražského hradu, kde již byla připravena sokolská čestná rota. Zde, za přihlížení obecenstva a za zvuku státních hymen, byl čestný prapor slavnostně uveden.

Čestný prapor

Prapor zhotovili studenti a profesori UMPRUM Praha podle návrhu profesora Františka Kysely. Vyšivací práce provedly začky slečny Krautové. Na bílém poli na lícní straně praporu je vyobrazen velký státní znak, nad nímž je vyšit nápis „Sokolstvu T. G. Masaryk“. Červené pole vyplňuje pták sokol stojící na stuze, která na sobě nese jedno z Týršových hesel „Tužme se!“.

Hlavice Benešova praporu

Nad sokolem je do velkého půlkruhu vyšit nápis „Československá obec sokolská“. Prapor je po obou stranách lemován šachovitou obrubou v barvě trikolory – červená a bílá pole se střídají s polem modrým, které má oproti nim poloviční šířku. Práce na praporu však neskončily jeho došitím. Bylo třeba sehnat někoho, kdo navrhne a zhotoví tzv. ratiště, tedy žerď praporu. Tohoto úkolu se ujal architekt Dryák. Podle jeho návrhu je následně zhotovily firma Javůrek a Vrabec a firma Kirchner. Návrh na hlavici, která ratiště zakončuje, vzešel opět z prostředí Umělecko-průmyslové školy, tentokrát od profesora a bratra Karla Štipla. Ten dal hlavici „Masarykova praporu“ podobu lvíčka ve skoku. Z návrhu do skutečnosti pak hlavici převedl český sochař Otakar Hátl. Jak napsal roku 1926 v časopise Sokol Viktor Šuman: „Vlajka vyšla tedy z rukou nesporně povolaných a je ve svém souhrnu výtvarným dílem, které svým autorům slouží ke cti.“

Prapor dr. Edvarda Beneše

X. všesokolský slet 1938 se již nesl v duchu hrozby, kterou představovalo Hitlerovo Německo. S narůstajícím nebezpečím rostlo

i odhodlání našich obyvatel bránit svou vlast. Legendárními se stala protná mužů nazvaná přízračně „Přísaha republice“. Divákům na strahovských tribunách předvedlo skladbu na 30 000 cvičenců. Myšlenka jednoty, semknutosti a ochoty k obraně země se stala ústředním motivem všesokolského sletu.

Hold sokolstva republice a prezidentovi

K setkání sokolstva s prezidentem Edvardem Benešem bylo vybráno dopoledne 4. července 1938. Již kolem deváté hodiny se na třetím nádvoří Pražského hradu seřadili sokolové a sletoví hosté. Kromě zástupců všech domácích žup v čele se starostou ČOS dr. Stanislavem Bukovským tu byly přítomny delegace jihoslovenských žup, delegace bulharských junáků, ruského Sokola, poselstva z Rumunska, Francie, Anglie, Belgie, Lotyšska, Litvy, Estonska, Holandska či Švýcarska. Prezident Beneš se k zástupu hostů přidal asi o dvě hodiny později za doprovodu členů vlády a příslušníků Hradní stráže. V této slavnostní chvíli připomenul starosta Bukovský skvělé vztahy Sokola a hlavy státu. Pan prezident připomenul, že i on byl od svých mladých let sokolem a vždy se zájmem sledoval práci a vývoj sokolstva. Poděkoval přítomným za účast a odevzdal do rukou bratra starosty krásný prapor vyšiváný ve zlatých, stříbrných a státních barvách.

Sokolskému bratrstvu dr. Edvard Beneš

Stejně jako před dvanácti lety při VIII. všesokolském sletu i tentokrát navrhl podobu praporu profesor Kysela. Na lícní straně, mezi lipovými ratolestmi s modrou stuhou a nápisem „Tužme se!“, vzlétá stříbrně vyšiváný sokol směrem vzhůru. Křídla protíná nápis „Československá obec sokolská“. Rub praporu nese na zlatém podkladu nápis „Sokolskému bratrstvu dr. Edvard Beneš“. Pod nápisem je pak vyšit velký státní znak s nápisem „Pravda vítězí“ a s letopočtem roku 1938 v římských číslicích. Obě strany praporu jsou lemovány pruhy v barvě trikolory. Součástí praporu jsou také stuhy ve státních barvách a s nápisem „X. všesokolský slet

Čestná četa odnáší právě věnovaný prapor T. G. Masaryka

v Praze 1938“. Stejně jako se profesor Kysela znovu skvěle zhostil vypracování návrhu praporu, tak se opětovně br. profesor Karel Štipl ujal vyhotovení tyče praporu. Ta je zakončena bronzovou hlavicí sokola.

Přísaha sokolstva

Stanislav Bukovský předal prapor náčelníkovi ČOS, br. Klingerovi, jenž stál v průvodu čestné sokolské roty. Bratr Klinger s novým praporem přešel k řadám zástupců sokolských žup a pronesl: „Sokolstvo, přijímajíc z rukou hlavy

státu prapor, setrvá vždy na svém místě a přičiní se ze všech sil o udržení a lepší budoucnost demokratického zřízení a svobody státu. Tak přísahá!“ Na to zaznělo třetím nádvořím Pražského hradu halasně „Tak přísaháme!“. Sokolská rota pak slavnostním pochodem, v jehož čele se tyčil nový sokolský prapor, zakončila toto významné setkání. Sokolové svou přísahu z červencového dopoledne roku 1938, jak se později během války ukázalo, bezpodmínečně dodrželi.

Marcela Janouchová, VO ČOS

Náčrt hlavičky čestného praporu T. G. Masaryka

Stuha Benešova praporu

Dva umělci, dva sokolské prapory

František Kysela

(4. 9. 1881 Kouřim – 20. 2. 1941 Praha)

František Kysela, český malíř, grafik, průmyslový a scénický výtvarník a pedagog se narodil v Kouřimi. Vystudoval Umělecko-průmyslovou školu v Praze, kde později působil jako pedagog. Od roku 1921 stál v čele nově zřízené školy pro užitou grafiku. Kysela často spolupracoval s významnými architekty dané doby, například s Josefem Gočárem, s Janem Kotěrou navrhl výmalbu interiéru kavárny Arco. Mimoto navrhoval gobelíny a koberec, textilie, šperky, věnoval se užité grafice, navrhoval diplomy, bankovky, poštovní známky a mnoho dalšího. Právě jeho si vybral prezident Masaryk k zhotovení návrhu čestného praporu pro Sokol roku 1926. Jeho talent se osvědčil, v roce 1938 zhotovuje další sokolský prapor, tentokrát jako dar od Edvarda Beneše. V únoru 1941 postihl Kyselu těžký záchvat mozkové mrtvice, na jehož následky zemřel. Jeho manželka i syn se během druhé světové války zapojili do odboje, oba zahynuli v koncentračním táboře v Osvětimi.

Karel Štipl

(21. 1. 1889 Praha – 22. 8. 1972 Praha)

Karel Štipl je dodnes považován za jednu z nejlivnějších a nejdůležitějších osobností, které formovaly mladé sklářské výtvarníky. Vystudoval Umělecko-průmyslovou školu v Praze. Mezi jeho profesory patřili například Josip Plečnik či Josef Drahoňovský. Po Drahoňovského smrti roku 1938 po něm převzal tzv. speciálku pro užité sochařství. V průběhu druhé světové války byl zatčen a vězněn v Terezíně. Karel Štipl byl i aktivním členem Sokola. Pro Tyršův dům navrhl kašnu, kterou můžeme dodnes vidět na II. nádvoří. Kašna byla vystavena v letech přestavby objektu na sídlo České obce sokolské. V roce 1932 se v rámci IX. všesokolského sletu spolupodílel na architektonickém řešení Sletové sokolské výstavy na pražském výstavišti. Při dalším všesokolském sletu zasedal v odborné porotě soutěže o sletový plakát jako předseda uměleckého odboru. Roku 1936 to byl právě Karel Štipl, kdo navrhl podobu nového ženského sokolského kroje. Zemřel v srpnu 1972 v Praze, pohřbený je na šáreckém hřbitově.

Ženský odbor a druhý prapor Sokola Pražského

V prvních letech fungování Sokola bylo členství v novém tělocvičném spolku ryze mužskou záležitostí. Ačkoli se myšlenka na založení ženského tělocvičného spolku objevila poměrně záhy po vzniku Sokola Pražského, uskutečněna byla až v roce 1869. Tehdy byl totiž založen Tělocvičný spolek paní a dívek pražských. Od té doby se ženy postupně začaly účastnit veřejných cvičení, v roce 1901 se poprvé představily i na všesokolském sletu. Znovu se výrazněji „ženská otázka“ řešila až v roce 1911. Tělocvičný spolek paní a dívek pražských byl rozpuštěn a v lednu 1912 přičleněn přímo k Sokolu Pražskému.

Od roku 1913 pro ženy dokonce začal vycházet měsíčník Sokolice. Staly se tak de facto součástí sokolského společenství, ačkoli na úplné zrovnoprávnění si musely ještě počkat. Právoplatným členem Sokola Pražského se ženský odbor stal až po vzniku samostatného Československa, konkrétně v roce 1921.

Oslava 60. výročí založení Sokola Pražského na Letně

Dne 15. června 1922 se na tehdejšíh hřišti SK Slavia Praha konalo v rámci oslav šedesátého výročí založení první pražské jednoty veřejné cvičení. Při této příležitosti zde ženy – sokolky slavnostně předaly Sokolu Pražskému darem krásný prapor. Byl to dík za jejich přijetí do svazku jednoty. Při úvahách o tom, kdo by prapor zhotovil, padl výběr na Vratislava Hugo Brunnera, významného českého malíře a grafika. Že to byla volba šťastná, dokládá fakt, že Brunnerův prapor je označován za jedno z nejcennějších praporových děl u nás. Důležitost červnového dne roku 1922 podtrhla přítomnost Renáty Tyršové. Ta pronesla jménem přítomných sester několik slov a vzpomenu na svěcení praporu pražské jednoty v roce 1862:

„Sestry mi řekly: Byla jsi účastna při svěcení prvního praporu, který bratří rovněž přijali z rukou žen, mezi nimiž byla tvoje matka, bude to náznakem trvalé pásy, která váže sokolskou minulost k přítomnosti. Pro vás, bratří, – tak jako pro sestry, které dnes stojí s bratry v jednom šiku – platí stejně jako pro první sokoly, co je napsáno na věnovací listině, vložené do žerdě praporu Mánesova, že prapor ten má ty, jimž byl věnován, stále pamatovati na přední vlastnosti sokolské, na lásku k vlasti a národu, na ušlechtní mravní povahy a pěstování síly tělesné.“ Poté byl prapor Sokolu Pražskému slavnostně odevzdán.

Protějšek k Mánesovu praporu

Úkol, který Vratislav Hugo Brunner dostal, nebyl vůbec jednoduchý. Vždyť sokolové přikládali svému praporu, který navrhl před šedesáti lety Josef Mánes, stále stěžejní význam, což dokládá i zmíněný projev Renáty Tyršové. A Brunner měl nyní vytvořit prapor nový. Byl si vědom, že Mánesův prapor nepředčí, to ani neměl v úmyslu. Moc dobře věděl, že české umění prodělalo od roku 1862 jistý vývoj a že jeho prapor bude jakýmsi protějškem tomu původnímu. To se mu nakonec podařilo.

Brunnerův prapor má čtvercový tvar s rozměry 118 x 118 cm. Vyroben je z čistého hedvábí. Lícni strana, neboli averz, má podobu bohatě zdobené státní vlajky. Je na ní vyšit nápis „Ženský odbor Sokola Pražského – bývalý Tělocvičný spolek paní a dívek pražských – mateřské jednotě 1869–1921.“ Rub praporu, tzv. reverz, je vyšit v zemských barvách s datem 1862–1921 a heslem „Tužme se!“. Nápis na praporu i ostatní výzdoba jsou zhotoveny tzv. sutaškovou aplikací. Tato metoda spočívá ve splétání textilních prýmků, nejčastěji bavlněných. Výzdobu praporu, které nelze upřít slovanský ráz, vyšila Olga Preisslerová, absolventka UMPRUM Praha a členka Sokola Pražského. Sochař Brunner navrhl i hrot žerdě praporu, který je řešen tak, aby na něj mohla být upevněna kytice. Historik umění Karel Herain v roce 1923 napsal: Řešení (praporu) je provedeno monumentálně, ale v detailu jednoduše, a v této své uzrálé podstatě by mělo být vzorem nových sokolských praporů, symbolů demokracie, pokroku, osvěty, slovanství a vznešené lidskosti...“

Prapor od malíře Brunnera reprezentoval Sokol na několika výstavách, například na výstavě konané k 70. výročí založení Československé republiky, kterou uspořádalo v roce 1988 oddělení nových dějin Národního muzea ve Vídni. Od roku 1992 se měl prapor stát součástí stálé expozice Muzea tělovýchovy a sportu v Praze. Po zrušení muzea byl prapor spolu s dalšími sbírkovými předměty předán do sbírek Národního muzea, v jehož depozitáři v Terezíně je uložen.

Marcela Janouchová, VO ČOS

Vratislav Hugo Brunner

(15. 10. 1886 Praha – 13. 7. 1928)

Lomnice u Jílového)

Významný český malíř, grafik, ilustrátor a karikaturista se narodil v říjnu 1886 v Praze do rodiny staroměstského klempíře. V průběhu studia kvinty odešel Brunner na Akademii výtvarných umění a již tehdy se začal věnovat také ilustraci knih a knižních obálek.

V. H. Brunner často tvořil pro Sokol. Právě on navrhl obálku časopisu Sokol, vytvořil los věcné loterie ve prospěch Tyršova domu, navrhl velký slavnostní list k VIII. všesokolskému sletu roku 1926, spolupracoval při sestavování a úpravě památníku Jindřicha Fügnera u příležitosti stého výročí jeho narození. Bezesporu největší prací pro Sokol bylo vytvoření návrhu nového slavnostního praporu Sokola Pražského. V roce 1927 odjel na ozdravný pobyt do Itálie. Jeho zdraví bylo ale již příliš nalomené a Václav Hugo Brunner po dlouhé nemoci dne 13. července 1928 zemřel.

Slovníček pojmů spojených s prapory

avers/avers praporu

lícni nebo také přední strana praporu

reverz/revers praporu

rubová nebo také zadní strana praporu

ratiště

žerd' praporu, často tak bývá označována také dřevěná tyčová násada na kopí

tulej

pouzdro válcovitého nebo kuželovitého tvaru, zasazuje se do něj rukojeť nebo násada

hlavice

ozdobné zakončení žerdi

sutaška

druh stužky, prýmky, jde o dvě vlákna spojená dohromady

praporečník/dříve také korouhevník

osoba, jejíž funkcí je nosit prapor

vexilologie

pomocná věda historická zabývající se historií, vývojem a symbolikou vlajek, praporů a standard a také pravidly navrhování nových státních vlajek

Líc a rub praporu věnovaného ženským odborem Sokolu Pražskému

PRAPOR VĚNOVANÝ ŽÁKŮM Československou obcí legionářskou

Dalším praporem, který Česká obec sokolská používá při slavnostních událostech, je prapor menších rozměrů, který obdobně jako Benešův byl žákům předán na X. všesokolském sletu v roce 1938.

Dárce byla Československá obec legionářská. Od legionářů prapor převzal náčelník br. Klinger, aby jej následně podal br. Pazderovi, vedoucímu žákovského odboru, a ten jej slavnostně předal žákům. Československá obec legionářská věnovala prapor s těmito slovy: „Z rukou, které svíraly zbraně, aby osvobodily drahou vlast a zabezpečily nám svobodný život, přijímám pro vás vlajku, která vám bude stále připomínat obětavost a odvahu bratří legionářů. Slibte za všechny sokolské žáky, že zůstanete Sokolu i národu věrni a že, až dorostete, bude-li toho třeba, postavíte se na místo bratří legionářů bránit vlast a její svobodu.“ Na to tisíce dětí odpověděly sborově: „Slibujeme!“

Tento X. všesokolský slet byl prvním vlastním sletem žáků. Ti cvičili sice na sletech již od III. sletu, avšak byli to jen chlapi z Prahy a okolí. Na tento slet ale prvně přijeli žáci z celé republiky. Prosadit tuto novinku nebylo vůbec snadné. Proti nápadu podanému žákovským odborem se ozvalo několik činovníků, dalších odborů a žup. Mezi zamítavými důvody byl především strach o bezpečí dětí kvůli nedostatku vedoucích a logistika

při ubytování a stravování. Výbor návrh přijal s podmínkou, že se žactvo rozdělí na tři kategorie. Ti nejmladší se sjedou jen z Prahy, starší jen z Čech a nejstarší žáci z celé republiky včetně Podkarpatské Rusi. Bohužel žákyním nebylo umožněno zúčastnit se sletu v takovém rozsahu jako chlapcům. Ty mohly přijet jen z Prahy a blízkého okolí. Na 50 000 žáků se nakonec slétlo do Prahy. Ubytování byli ve školách a i chutného a levného jídla bylo dostatek. O tom, že jim úsměv na rtech nevymizel ani při překérných situacích, svědčí vzpomínka již zmiňovaného br. Pazdery.

Přišli do náčelnické místnosti tři chlapi.

„Bratře, kde se hlásí ztráty?“

„Co se vám ztratilo?“

„Prosím, nám se ztratil vedoucí.“

„Kolik vás bylo v družstvu?“

„Prosím, patnáct.“

„Kde jsou ostatní chlapi?“

„Prosím, oni se ztratili s ním.“

Popadnu honem seznam, abych se podíval, kde jest jejich župa ubytována, ale dříve než jsem to našel, ztracený bratr je tady a objímá své svěřence.

Kateřina Pohlavá, VO ČOS

Předávání praporu br. Pazderou

Celkový pohled na slavnostní odevzdání praporu

Předseda ČsOL J. Patejdl při proslovu

Unikátní prapor zbraslavské sokolské jednoty

Zbraslavský Sokol se dlouho pyšnil unikátem – neobvyklým praporem s náboženskou tematikou, dokonce jej za platný sokolský prapor muselo schválit předsednictvo ČOS. Autorství bylo původně celé připisováno Josefu Mánesovi, pozdější výzkumy přisoudily spoluautorství také některému z jeho žáků.

Oslavy 50 let jednoty v roce 1937

Madona na sokolském praporu

Sdružením a usnesením zbraslavských občanů byla na jaře r. 1848 ve městě Zbraslavi, podobně jako v dalších českých městech, zřízena národní garda. Zbraslavské paní uspořádaly sbírku na gardový prapor. Malován byl oboustranně – na jednom šátku praporu byl vyobrazen český lev, na druhém Zbraslavská madona. Široké stuhy nesly nápisy: „Za svobodu národa“, „Národní legie 1848“. Prapor byl původně lemován červenými listy se zlatými střapci. Jeho žerď byla červená s bílými rýhami a zlatými ozdobami, s vinoucí se révou s hrozny a byla zakončena pozlaceným hrotem.

Po obléhání Prahy Windischgrätzem a po potlačení celého pražského Svatodušního povstání v červnu 1848 se zbraslavská garda rozešla. Samotný gardový prapor byl vystaven u chórové lavice v kostele sv. Jakuba. Po smrti faráře p. Fibigera se novým farářem stal Němec p. Trönkler, který udal na hejtmanství, že se v kostele nachází prapor. Z nařízení hejtmanství měl být prapor spálen, proto jej továrník Antonín Richter v noci tajně z kostela odnesl. Prapor byl rozebrán a po částech uschován, takže se z něho později našly pouze oba dva malované šátky – jeden s českým lvem, druhý se Zbraslavskou madonou – a obě stuhy. Nenašla se již původní žerď ani zlaté lemování se střapci.

Prapor byl ukryván až do roku 1878, kdy se objevil v průvodu při příležitosti svěcení místního chudobince. Poté vedení obce nejdříve nabídlo prapor zbraslavskému spolku dobrovolných hasičů, který jej ale odmítl. Když byla poté v roce 1887 na

Zbraslavi založena naše tělocvičná jednota Sokol, starosta města MUDr. Martin Walter věnoval prapor nové jednotě, která jej s radostí přijala. V roce 1896 získala zbraslavská jednota mimořádné povolení od České obce sokolské používat prapor oficiálně jako prapor sokolský.

Během první světové války musel být prapor opět ukryván před rakouskou policií, stejně tak po vpádu německých okupantů v březnu 1939. Z obavy před zničením byl ze sokolovny tajně odnesen a opět rozebrán na díly. Podle dobových zpráv se po nějaký čas ukrýval dokonce přímo na zbraslavském zámku (toho času zabaveném Němci), v prádelníku v pokoji, kde byl ubytovaný německý důstojník. Po osvobození vyzvedli sokolové v červnu roku 1945 prapor z úkrytu a u příležitosti poválečného zasedání zbraslavské sokolské jednoty, které předsedal dne 2. července 1945 nově zvolený starosta ČOS br. Antonín Hřebík, byl prapor opět veřejně vztyčen.

V lednu roku 1948 byl prapor odevzdán k opravě do Národní galerie v Praze. Po restaurování byl prapor

zapůjčen pro výstavu „Rok 1848“ konanou v Národním muzeu v Praze. Bohužel během politických čistek v říjnu téhož roku byl akčním výborem Národní fronty z naší zbraslavské jednoty mimo jiných členů vyloučen i místostarosta a dlouholetý archivář br. Hynek Svoboda. Přesto, že opakovaně upozorňoval na to, že je nutné po skončení výstavy vyzvednout prapor z muzea, nikdo z nového výboru jednoty tak nečinil. Do jednoty se prapor již nevrátil a nyní se nachází v depozitáři Střeďočeského muzea v Roztokách u Prahy. Na konci šedesátých let navštívilo několik zástupců obce právě muzeum v Roztokách a získali povolení i pro vstup do neveřejného depozitáře, kde byla část praporu se Zbraslavskou madonou uložena. Stejně tak i v roce 1998 zástupci naší jednoty navštívili depozitář Střeďočeského muzea v Roztokách u Prahy – z této návštěvy pocházejí přiložené barevné fotografie obou částí praporu.

Otakar Vlasák, jednatel T. J. Sokol Zbraslav

Vnitřek příbramské tělocvičny

Sokol v Příbrami byl založen v srpnu roku 1862, povolení k zřízení spolku ale bylo obdrženo až o rok později. Hned po založení začali členové několikrát týdně se cvičením. V létě využívali letní tělocvičnu na dvoře tehdejší měšťanské školy na náměstí a v zimě cvičili v sále Měšťanské besedy. Ve svých počátcích kromě pravidelného navštěvování tělocvičen organizovali výlety po přírodních a kulturních památkách v širokém okolí.

Při prvních veřejných vystoupeních jednoty se obdobně jako ve Zbraslavi používal praporec, „jenž vedl statečné občany příbramské r. 1848 ohrožené Praze na pomoc, kterýž jednotě náměstek starostův Josef Procházka propůjčoval“. Podíváme-li se do prvních stanov, které byly vydány k 31. prosinci 1863, stojí v nich, že jednotka má vlastní prapor, jenž se uchovává u předsedy jednoty, kterým v té době byl poštministr a městský radní Karel Hail. Byl jím nově zhotovený jednoduchý prapor z červeného a bílého tibeťu s namalovaným českým lvem na jedné straně a sokolem s rozepjatými křídly na straně druhé. Na konci žerdi byl postříbřený vyřezávaný sokol ze dřeva. Tento prapor se členům však nezдал být dost honosný a uspořádali sbírku na prapor nový. Ještě v roce 1887 je zmínka, že starý prapor byl na památku uchováván ve spolkové místnosti. Dnes je uložen v depozitáři Hornického muzea v Příbrami.

Nový příbramský prapor byl slavnostně odhalen 14. srpna 1864. Jednalo se o druhý sokolský prapor po Mánesově praporu pro Sokol Pražský (pomineme-li zmiňovaný

Nejstarší příbramské sokolské prapory

Příbramský prapor se pyšní označením, že se jedná o druhý nejstarší hned po Mánesově pro Sokol Pražský. I tak se ale jednalo o druhý prapor této jednoty. První se považoval za dočasný a využíval se velice krátce. Oba dva prapory z šedesátých let předminulého století se dochovaly do dnešních dnů.

dočasný prapor). Už den před samotnou slavností svěcení praporu se domy okrášlily květinami a věnci. Očekávali se sokolové z Prahy v čele s M. Tyršem (262 členů!), Poděbrad a Plzně. Ti také brzy ráno v den slavnosti dojeli vlakem do Hořovic a odtud šli pěšky do Příbrami. U slavnostní brány je vítala městská rada a členové ostatních spolků. Poté pokračoval průvod městem. Vrchol slavnosti, rozvinutí praporu, se konal na náměstí před kostelem. Prapor byl obklopen

posvěcen, což jim ale nebylo dovoleno. Ačkoli dobová zpráva píše, že toto zamítnutí vyvolalo u občanů města nevoli, není to nepřekvapivé a ze strany církevních hodnostářů vzhledem k idejím Sokola celkem i pochopitelné.

Prapor je zhotoven z bílého a červeného hedvábí. Na bílé straně byl olejem namalován sokol v životní velikosti s rozpjatými křídly (dochovaly se jen fragmenty) a na červené straně bílý český lev. Žerď zakončoval kovový postříbřený sokol, dar od Jindřicha Fügnera.

Prapor byl financován z veřejné sbírky a dnes se nachází v depozitáři Národního muzea v Terezíně, ve sbírkách tělesné výchovy a sportu pod inventárním číslem H7H-33893. Prapor je restaurovaný.

Být praporečníkem neznamena jen nosit těžký prapor, ale mít i obdiv ostatních členů, především sokolek. Jeden z prvních příbramských praporečnicků byl i br. Malc. Podle dochovaného vyprávění se neuměl zasmát, a přece jednou zjasnil tvář, když na výletě v Břežnici dávala na prapor, který on třímal, věnec sl. Wondřichová.

Kateřina Pohlová, VO ČOS

12 družičkami v sokolském kroji. Nejdříve pronesl slavnostní řeč dr. Miroslav Tyrš, po něm starostův náměstek Josef Procházka, jenž odevzdal prapor praporečnickovi, který jej rozvinul a do čela jednoty postavil. Slavnost byla doplněna veřejným cvičením a večerním plesem. Na základě dochovaných zpráv z této události se dozvídáme více o třech plochách mezi nedávno vzniklým spolkem a zažitými městskými a náboženskými tradicemi v polovině 19. století. V Příbrami se pravidelně konaly (a stále konají) hornické a náboženské slavnosti a průvody. Svěcení sokolského praporu příbramských sokolové pojali tak, aby první ukázali slavnost v národním duchu. Přesto si přáli, aby byl prapor církevní

Líc se lvem na tzv. dočasném praporu

Rub se sokolem na tzv. dočasném praporu

Vyprávělo se po druhé světové válce

V archivu České obce sokolské je dochován text br. Lisgala, v němž nám vypráví, jak se za druhé světové války v Tyršově domě ukrývaly prapory, které sem po obsazení sudetských oblastí byly svázeny.

Zajisté bude vás, bratři a sestry, zajímat historie zachráněných praporů ČOS, které jsme s br. Feitem, Právečkem a Hájkem ukryli před zraky německých esesáků. Bylo to při obsazení naší republiky, kdy naše pohraniční sokolstvo přicházelo s prosbou o uschování praporu u nás v našem sokolském muzeu, kde doufali, že budou uchráněny a zabezpečeny. Věc byla dobře myšlena, však provedení naráželo na potíže uskladňovací, jednalo se o 120 praporů se žerděmi i bez nich, různých stříbrných pohárů putovních, borců ze závodů a různých cenných památkových věcí a též 28 dorosteneckých vlajek.

Po beznadějném hledání bezpečného místa přišla nám na pomoc rada našich

bratří zřízcenců ČOS Právečka a Hájka, kteří jsou v Tyršově domě od přestavby budovy zaměstnání a znají podrobně veškeré místnosti i místa pod Tyršovým domem. Jednoho dne zavedl nás br. Práveček do velkého sálu cvičného na čelnou galerii. Zde bylo tedy to místo. Představte si u stropu malý ventilační otvor, který byl opatrně vypáčen. Po žebříku s elektrickou lampou v ruce jsme se dívali na místo nastávajícího odpočinku našich zástav. Zde shlédli jsme, že celý strop visí na sta drátech. Po stranách bylo prázdné místo mezi okny tělocvičny, činic tak duté patky, do kterých se měly prapory pečlivě námi balené stavěti. Věc však nebyla tak lehká k provedení, neb

dlouhé žerdě praporů vadily mezi dráty k spouštění jich do patek mezi okny. Pustili jsme se ihned do práce, balené prapory podávali jsme ze žebříku br. Právečkovi, který je spouštěl do dutiny mezi okny. Po skončení práci byla opět ventilační deska připevněna. Aby ani stopy prstů v prachu nebyly znatelné, byly br. Právečkem odborně stejnoměrně celé stěny rozprašovačem s prachem pokryty. Nebylo tedy možno SS je najít a zhanobiti, jak se stalo v jedné

jednotě, kde gestapák roztrhal prapor, dal posluhovačce ku mytí podlahy (byl však ženou zachráněn).

Léta našeho utrpení a těžkých zkoušek minula, nastal opět život a ruch v Tyršově domě, místnosti se opravují a prapory pečlivě balené se vybalují z jejich skrýší na světlo Boží. Jistá sestra z pohraničí dozvěděvši se, že se prapory vybalují, přijela do Prahy a rovnou k nám do muzejního odboru a prosila, zda by mohla viděti jejich zachráněný prapor. Milerádi jsme prosbě její vyhověli a prapor našli. V pohnutí slzíc líbala prapor, děkujíc nám za záchranu jeho.

Zajisté leckomu tane na mysl, co se asi stalo se sbírkami ostatními v Museu sokolském? Mohu vás ujistit, že většina cenných věcí je zachráněna až na nějaké, které se zamlouvaly některým důstojníkům německým, a to opět zásluhou br. Právečka a Hájka, kteří v noci, když už Tyršov dům byl obsazen Němci, s nasazením života vnikli dovnitř musea majíce zabalené nohy do hadrů, aby ani krůček je neprozradil před ponocným a hlídkami SS službu noční konajících. Bronzové věci všechny byly odneseny a na jejich místo dány sádrové poprsí a modely, takže bylo vše – jako by se nebylo nic vzalo, odneseny do strojárny do staré chodby pod dlažbou velkého dvora a pak zadrženy. Na kolika místech byly ostatní bronzové velké medaile od Šeinosty a Suchardy uloženy, celkem asi několik metrů, bylo by padlo do rukou našich nepřátel, kdyby se byli toho zmocnili, což se jim nepovedlo. Byli jsme vzdor jejich chytrosti chytřejší než oni. Dále naše „Karáskova galerie“ pod dozorem a vedením slečny Maixnerové, dceři po zemřelém našem celou dobu války a hrdinně bránila poklad náš před našimi nepřáteli. Z ochránců zde jmenovaných opustili nás po běsné válce br. musejník Jar. Foit a sl. M. Maixnerová.

Vzpomínky br. Lisgala,
tehdejšího muzejníka ČOS

Seznam praporů převzatých muzejním odborem ČOS
dne 15. října 1945 ze Šupy Moravsko-slezské

1. Šeský Těšín: 1 Slezský prapor se žerdí
Pardubice u Orlovic: 1 dorostenecká vlajka se žerdí
1 sokolská vlajka se žerdí
1 sokolská vlajka se žerdí
2. Lány ve Slezsku: 1 Slezský prapor se žerdí u Št. stoupy/Bez Klovic/
1 vlajka žlutá se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
3. Šablata --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
4. Orlová I: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
5. Petřvald --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
6. Štírovice: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
7. Dorkov --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
8. Polanka --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
9. Třebovice --: 1 vlajka dorostu se žerdí
1 vlajka dorostu se žerdí
10. Šarvín --: 1 vlajka dorostu se žerdí
1 vlajka dorostu se žerdí
11. Koblou --: 1 vlajka dorostu se žerdí
1 vlajka dorostu se žerdí
12. Hlinsko --: 1 vlajka dorostu se žerdí
1 vlajka dorostu se žerdí
13. Kránská vlna: 1 vlajka dorostu se žerdí
1 vlajka dorostu se žerdí
14. Šablata --: 1 vlajka dorostu se žerdí
1 vlajka dorostu se žerdí
15. Kopačinky --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
16. Křepět --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
17. Švabov --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
18. Bohušov I --: 1 Slezský prapor se žerdí
1 žlutá vlajka se žerdí
19. Těšinská lúpa Jar. Foita: 1 žlutá vlajka dorostu se žerdí
1 vlajka dorostu se žerdí
20. Muzejní jednoty: 1 velký Slezský prapor a vepřítka sokolská
s žerdí a nápisem: "Náš je vítěz a náš je ten
kruh, kde vokal proutí vítr"
21. Muzejních jednot: 14 různých stuh a nápisů

Praha, dne 15. října 1945.
Převzali a uložili:

Seznam praporů odevzdaných ČOS v roce 1939

Slaví vaše župa nebo jednotá kulaté výročí od svého založení?

Pokud máte prapor, ať už na jednotě, nebo uložený někde jinde, můžete zažádat Českou obec sokolskou, aby vám slavnostně udělila pamětní stuhu k výročí. Žádost musí obsahovat fotografie praporu a informace o něm. Formulář je ke stažení na www.sokol.eu.

Slavnostní zavěšení stuhu v T.J. Sokol Židlochovice 11. prosince 2016 ke 120. výročí založení. Prapor je uložen na jednotě.

Slavnostní zavěšení stuhu 21. září 2017 v Unhošti ke 130. výročí založení jednoty. Prapor je uložen v unhošťském muzeu.